

Ks. HELMUT JAN SOBECZKO
Opole

SPRAWOZDANIE Z DZIESIĘCIOLECIA DZIAŁALNOŚCI NAUKOWO-DYDAKTYCZNEJ WYDZIAŁU TEOLOGICZNEGO UNIwersytetu OPOLSKIEGO¹

1. Dzisiejsza uroczystość jubileuszowa i immatrykulacyjna przewiduje sprawozdanie z 10-letniej działalności Wydziału Teologicznego Uniwersytetu Opolskiego (1994–2004). Nie jest to wielki jubileusz, ale nawet z perspektywy kilku lat warto spojrzeć na przebytą drogę i uświadomić sobie ogrom dokonań, a przynajmniej przypomnieć sobie ważniejsze wydarzenia i osiągnięcia, za które dziękowaliśmy Bogu podczas przed chwilą odprawionej mszy świętej.

Zanim zostaną przedstawione zestawienia statystyczne minionego dziesięciolecia, pragnę na samym początku podkreślić precedensowość i historyczność powstania Wydziału Teologicznego na państwowym uniwersytecie w Opolu. Wówczas nie było to ani takie oczywiste, ani takie łatwe. Nie wdając się w szczegóły, zastrzeżenia podnoszono z wielu stron. Trzeba było przekonać najpierw lokalne środowisko akademickie, a następnie najważniejsze ośrodki decyzyjne kościelne i państwowe. Jest sprawą powszechnie znaną, że w całym procesie powstawania Uniwersytetu Opolskiego, a także i Wydziału Teologicznego, najważniejszą rolę odegrał pasterz diecezji ks. abp Alfons NOSSOL. Jednak te wysiłki mogły okazać się nieskuteczne, gdyby nie dalekowzroczna i osobista decyzja Ojca Świętego JANA PAWŁA II, która przełamała powstały impas i opory, a także zapoczątkowała rozwój, nową jakość i nowy rozwój wyższego szkolnictwa teologicznego w Polsce. Od tamtego czasu na państwowych uniwersytetach powstało 6 nowych wydziałów teologicznych (kolejno w: Opolu, Poznaniu, Olsztynie, Toruniu, Katowicach i Szczecinie). Należy także dodać, iż do podjętej wówczas decyzji Ojciec Święty wracał kilkakrotnie w minionym dziesięcioleciu podczas różnych spotkań z przedstawicielami Uniwersytetu i naszego Wydziału. Miał świadomość, że podjął słuszną i ważną decyzję. Świadczą o tym również jego słowa wypowiedziane do delegacji całego naszego uniwersytetu podczas

---

¹ Wygłoszone podczas akademii jubileuszowej w dniu 13 października 2004 r.

wręczania mu na Watykanie w dniu 17 lutego br. dyplomu doktora *honoris causa ex universa*. Powiedział wówczas:

Kiedy wyrażałem zgodę na utworzenie tego Wydziału i na włączenie go w struktury uniwersytetu państwowego, miałem świadomość, że powstanie tej uczelni jest bardzo ważne dla Ziemi Opolskiej. Cieszę się, że na przestrzeni tego dziesięciolecia Uniwersytet rozwija się i staje się prężnym ośrodkiem naukowym, w którym tysiące młodych ludzi może zdobywać wiedzę i mądrość.

Pozytywna decyzja Ojca Świętego została następnie zrealizowana od strony prawnej przez Kongregację Wychowania Katolickiego. Wielka życzliwość i chęć zrozumienia nowej rzeczywistości polskiej zaowocowały nie tylko wydaniem dekretu erygującego opolski wydział, ale doprowadziły do wypracowania zadawalającego wszystkie strony porozumienia między Ministerstwem Edukacji Narodowej i Konferencją Episkopatu Polski w sprawie zagwarantowania katolickości i kościelności oraz nadzoru władz kościelnych nad działalnością Wydziału Teologicznego (Umowa między Przewodniczącym Konferencji Episkopatu Polski i Biskupem Opolskim a Ministrem Edukacji Narodowej w sprawie Wydziału Teologicznego Uniwersytetu Opolskiego, 20 IX 1994 r.). Kongregacja zatwierdziła również odrębny dla Wydziału Statut–Regulamin, uwzględniający odnośne przepisy państwowe i kościelne. Tym samym Wydział Teologiczny jest zarówno uczelnią państwową, jak i kościelną. Dzisiejsza uroczystość niech będzie okazją do podziękowania pracownikom Kongregacji, które składamy na ręce jej obecnego tu i bardzo nam również życzliwego Prefekta JEm. Ks. Kard. Zenona GROCHOLEWSKIEGO. Słowa wdzięczności za pomoc i wsparcie podczas całego procesu powstawania Uniwersytetu i Wydziału Teologicznego należą się nuncjuszowi apostolskiemu ks. abpowi Józefowi KOWALCZYKOWI, zwłaszcza za jego wsparcie na forum Konferencji Episkopatu Polski i w Sekretariacie Stanu Stolicy Apostolskiej.

Przy okazji należy stwierdzić, iż wbrew obawom, ten specyficzny zakres pewnej odrębności i autonomii Wydziału nie stały się powodem izolacji lub uprzywilejowanej jego pozycji w strukturach Uniwersytetu. Wydział nasz starannie wypełnia wszystkie statutowe obowiązki uczelniane, a podwójna zależność, zarówno od władz państwowych, jak i kościelnych, wymusza jeszcze większy obowiązek troski o należyty poziom dydaktyczny i naukowy. Po dziesięciu latach z satysfakcją należy stwierdzić, iż wzajemna współpraca na Uniwersytecie i realizacja zawartych porozumień nie napotyka na jakiegokolwiek trudności, a społeczność uniwersytecka, w tym kolejne władze uczelniane, pracownicy i studenci, darzą nas życzliwością, pełnym zaufaniem i otwartością.

2. W momencie erygowania Wydziału przed 10 laty byliśmy w Uniwersytecie w pełni zorganizowaną jednostką naukowo-dydaktyczną jako filia KUL. Zadawalający był stan kadry nauczycielskiej. Na pełnych lub częściowych etatach pracowało 61 nauczycieli akademickich, w tym 12 osób habilitowanych, 31 doktorów–adiunktów, 12 magistrów–asystentów. Po 10 latach utrzymuje się taki stan liczbowy osób zatrud-

nionych na pełnych etatach. Podwoiła się liczba samodzielnych pracowników habilitowanych — z 12 na 24, ale w międzyczasie na zasłużoną emeryturę przeszli następujący księża profesorowie; ks. abp A. NOSSOL, ks. Alojzy MARCOL i ks. Józef HERBUT. Większa fluktuacja miała miejsce w gronie adiunktów i wykładowców. Ze względu na wiek, chorobę, własną prośbę lub z powodu śmierci, odeszło kilkunastu adiunktów i wykładowców, a na ich miejsce przyjęto nowych.

Mimo iż kilku z nich prowadzi jeszcze zajęcia zlecone, odeszły następujące osoby: ks. bp Jan WIECZOREK, ks. Zygmunt NABZDYK, ks. Piotr KOŁOCZEK, ks. Piotr KOSMOL, ks. Herbert SIMON, ks. Krzysztof STANIECKI, ks. Stanisław BOGACZEWICZ, ks. Joachim GAIDA, ks. Andrzej HANICH, ks. Tadeusz HRYCHOROWICZ, ks. Józef KARA, ks. Jerzy SUCHY, ks. Hubert SKLORZ, ks. Marek WIECZOREK, ks. Krystian WORBS. Razem z osobami prowadzącymi zajęcia zlecone (aktualnie 22 osoby) na Wydziale Teologicznym pracuje obecnie 78 nauczycieli akademickich.

Trzeba podkreślić, iż nasz Wydział Teologiczny zawsze miał i ma z czego dobierać swoich pracowników, co zawdzięczamy dalekowzrocznej polityce personalnej Księdza Arcybiskupa, naszego Wielkiego Kanclerza, który od ponad 25 lat co roku wysyła kilku księży na studia specjalistyczne w kraju i za granicą. Dzięki licznej i stosunkowo dobrze naukowo przygotowanej młodej kadrze Wydział mógł od samego początku wypełniać wszystkie statutowe zadania. Stosunkowo szybko, bo w pierwszym roku istnienia, otrzymał prawa doktoryzowania, a po czterech latach uprawnienia do habilitowania i przeprowadzania postępowań w sprawie nadania tytułu profesora. Warto dodatkowo zaznaczyć, iż przez osiągnięcie pełnych praw akademickich Wydział przyczynił się również do uzyskania przez Uniwersytet statusu uczelni w pełni autonomicznej, bez tych uprawnień statusu tego Uniwersytet nie posiadałby do dnia dzisiejszego.

Z okazji dzisiejszego jubileuszu pragnę zwrócić uwagę na jeszcze jedną przyczynę powstania i rozwoju naszego Wydziału. Dotyczy ona instytucji, którą 10 lat temu podczas uroczystości inauguracyjnej działalność Wydziału Teologicznego nazwaliśmy „najzaciejszą częścią Wydziału”. Instytucją tą jest nasze Wyższe Seminarium Duchowne, powołane do istnienia 55 lat temu. Profesorowie tego seminarium 25 lat temu dali początek Instytutowi Teologiczno-Pastoralnemu, Filii KUL w Opolu. Poprzez zawarte przed 10 laty porozumienia nasze Wyższe Seminarium Duchowne Diecezji Opolskiej i Gliwickiej zachowało swoją odrębność prawną i autonomię, a także w znacznym stopniu wspiera działalność naszego Wydziału i całego Uniwersytetu Opolskiego.

3. Do najważniejszych wydarzeń minionego dziesięciolecia, oprócz uzyskania pełnych praw akademickich, należy wymienić powstanie Instytutu Ekumenizmu i Badań nad Integracją oraz Zamiejscowego Ośrodka Dydaktycznego w Gliwicach, gdzie odbywają się zaoczne studia magisterskie. Ważnym ponadto wydarzeniem było po-

wołanie drugiego kierunku studiów — nauki o rodzinie, powstanie Redakcji Wydawnictw Wydziału Teologicznego oraz otwarcie nowoczesnej biblioteki wydziałowej.

Do głównych zadań statutowych każdego wydziału należy działalność dydaktyczna oraz prowadzenie badań naukowych. Całokształt działalności ocenia co trzy lata Komitet Badań Naukowych przy Ministerstwie Nauki. Z satysfakcją możemy stwierdzić, iż od 5 lat otrzymujemy bardzo wysoką ocenę — najwyższą kategorię „A”. Na naszym Uniwersytecie kategorię taką posiada jeszcze tylko Wydział Filologiczny, a wśród 11 wydziałów teologicznych w Polsce kategorię tę przyznano jeszcze dwóm wydziałom teologicznym (KUL, UKSW). Jest to ważne osiągnięcie, gdyż od przyznanej kategorii zależy wysokość przyznanych nam środków finansowych na badania naukowe.

Działalność dydaktyczna to przede wszystkim praca ze studentami, którzy na naszym wydziale mogą studiować w systemie dziennym i zaocznym na dwóch kierunkach magisterskich: teologia oraz nauki o rodzinie. Ten drugi kierunek uruchomiono trzy lata temu. Widać z tego, iż w okresie sprawozdawczym starano się poszerzyć ofertę kształceniową i badawczą. W 2000 r. ponadto powołano do istnienia Instytut Ekumenizmu i Badań nad Integracją z 5 katedrami. Prowadzone są również czteroletnie studia doktoranckie oraz studia podyplomowe. Po uruchomieniu drugiego kierunku stale wzrasta liczba studentów. 10 lat temu studiowało 750 osób, w tym roku studiuje prawie 1000 osób.

Dorobek dydaktyczny obrazuje następujące zestawienie statystyczne minionego dziesięciolecia:

- dyplomy magisterskie otrzymało 1017 osób;
- dyplomy licencjacie uzyskało 236 osób;
- stopnie doktorskie uzyskały 42 osoby (od 1996 r.);
- odbyło się 11 kolokwium habilitacyjnych (z Opoła — 3, Poznania — 3, po 1 ze Lwowa i Olsztyna);
- dla 8 osób przeprowadzono postępowanie o nadanie tytułu profesora (z Opoła — 4, Poznania — 3, Olsztyna — 1).

Drugi statutowy zakres działalności Wydziału — to badania naukowe prowadzone przez wszystkich naszych pracowników. To dzięki nim Wydział uzyskał wysoką ocenę przez KBN. W okresie sprawozdawczym zdołaliśmy powołać wydziałowe wydawnictwo (Redakcja Wydawnictw Wydziału Teologicznego) i uruchomić wydawanie 5 czasopism o zasięgu krajowym i międzynarodowym. Są nimi:

- 1) „Przegląd Piśmiennictwa Teologicznego”, półrocznik, 19 numerów;
- 2) „Liturgia Sacra. Liturgia – Musica – Ars”, półrocznik, 20 numerów;
- 3) „Studia Teologiczno-Historyczne Śląska Opolskiego”, rocznik, 23 tomy (wyd. od 1969 r.);
- 4) „Scriptura Sacra”, rocznik, 7 numerów;
- 5) „Studia Oecumenica”, rocznik, 3 numery (wyd. od 2001 r. przez Instytut Ekumenizmu i Badań nad Integracją).

Pracownicy ponadto publikują swoje monografie i artykuły w różnych czasopismach i pracach zbiorowych w kraju i za granicą, a także w 9 naszych wydziałowych seriach wydawniczych, którymi są:

- 1) „Opolska Biblioteka Teologiczna” — 70 pozycji;
- 2) „Sympozja” — 56 pozycji;
- 3) „Z Dziejów Kultury Chrześcijańskiej na Śląsku” — 33 pozycje;
- 4) „Ekumenizm i Integracja” — 10 pozycji;
- 5) „Podręczniki i skrypty” — 10 pozycji;
- 6) „Colloquia Theologica” — 4 pozycje;
- 7) „Pomoce duszpasterskie” — 4 pozycje;
- 8) „Człowiek – Rodzina – Społeczeństwo” — 3 pozycje;
- 9) Pozycje wydane poza seriami — 35 pozycji.

W sumie Redakcja Wydawnictw Wydziału Teologicznego Uniwersytetu Opolskiego wydała prawie 300 pozycji książkowych (dokładnie 274), średnio w ciągu roku prawie 30 tytułów, o łącznym nakładzie 135 tys. egzemplarzy.

4. Bardzo trudno w sposób zwięzły przedstawić ogrom dokonań minionego dziesięciolecia. Ważniejsze osiągnięcia i wydarzenia zostaną zawarte w przygotowywanej do druku księdze pamiątkowej z okazji dziesięciolecia istnienia naszego Wydziału. Zostaną tam opublikowane ważniejsze wydarzenia, których ukoronowaniem był doktorat *honoris causa ex universa* nadany przez wszystkie wydziały Uniwersytetu Opolskiego Ojcu Świętemu Janowi Pawłowi II w dniu 17 lutego br. Ukazana zostanie ponadto współpraca z ośrodkami naukowymi w kraju i zagranicą, zwłaszcza zaś organizowane każdego roku sympozja i konferencje naukowe o zasięgu krajowym lub międzynarodowym. Udokumentowana zostanie ponadto działalność instytucji wydziałowych i przywydziałowych, takich jak: Biblioteka Wydziału Teologicznego, Instytutu Ekumenizmu i Badań nad Integracją, zamiejscowego Ośrodka Dydaktycznego Wydziału Teologicznego w Gliwicach, Centrum Nauki i Kultury Wydziału Teologicznego w Kamieniu Śląskim, Przywydziałowego Studium Muzyki Kościelnej oraz Diecezjalnego Ośrodka Formacyjnego przy ul. Kard. Kominka 1a w Opolu, Przywydziałowego Duszpasterstwa Akademickiego *Resurrexit*. Nie trzeba dodawać, że za tą długą listą instytucji i ośrodków kryje się ofiarna i mało widoczna praca wielu pracowników naukowo-dydaktycznych i administracyjnych naszego Wydziału i całego Uniwersytetu. Nie sposób szczegółowo wymienić ich pracy i zasług, ale należą im się słowa szczerzej wdzięczności, uznania i podziękowań.

5. Konferencje naukowe i działalność wydawnicza w roku akademickim 2003/2004

Zwyczajowo z okazji inauguracji nowego roku akademickiego przedstawia się szczegółowe dokonania naszego Wydziału. Ograniczymy się jedynie do wyliczenia

ważniejszych sympozjów i konferencji naukowych oraz publikacji wydanych przez Redakcję Wydawnictw Wydziału Teologicznego.

5.1. Sympozja i konferencje naukowe w roku akademickim 2003/2004

- *Polsko-niemieckie sympozjum akademickie „40 lat soborowej odnowy liturgicznej”* (5–9 X 2003 r.).
- *Urzeczywistnianie praw człowieka w XXI w. Prawo i etyka* (17–18 XI 2003 r.).
- *Pobożność ludowa w życiu liturgiczno-religijnym i w kulturze na Śląsku* (19–20 XI 2003 r.).
- *Życie ekumenią w Kościołach lokalnych* (26 XI 2003 r.).
- Cykl wykładów otwartych na temat *Potrzeba wartości* (28 II – 3 IV 2004 r.).
- *Spółczesność i rodzina wobec problematyki dziecka osieroconego* (2 VI 2004 r.).
- *Wyjazdy zarobkowe — szansa czy zagrożenie? Perspektywa społeczno-moralna* (17 XI 2004 r.).
- *Dalecy a bliscy. 150 lat pobytu Ślązaków w Teksasie* (24 XI 2004 r.).
- *Egzemplaryczność przenikania się kultury polskiej, niemieckiej i czeskiej na Śląsku* (6–7 XII 2004 r.).
- *Poszerzona Unia Europejska — szanse i zagrożenia dla mniejszości narodowo-etnicznych* — debata medialna (7–8 XII 2004 r.).

5.2. Publikacje Wydziału Teologicznego w roku akademickim 2003/2004

5.2.1. Czasopisma

- „Liturgia Sacra. Liturgia – Musica – Ars”, półrocznik, H.J. SOBECZKO (red.), 9 (2003), nr 2 (22), s. 240–578.
- „Liturgia Sacra. Liturgia – Musica – Ars”, półrocznik, H.J. SOBECZKO (red.), 10 (2004), nr 1 (23), s. 1–319.
- „Przegląd Piśmiennictwa Teologicznego”, półrocznik, K. WOLSZA (red.), 18 (2003), nr 2, s. 161–316.
- „Przegląd Piśmiennictwa Teologicznego”, półrocznik, K. WOLSZA (red.), 19 (2004), nr 1, s. 1–148.
- „Scriptura Sacra”, rocznik, B. POŁOK (red.), 6 (2002), ss. 286.
- „Scriptura Sacra”, rocznik, B. POŁOK (red.), 7 (2003), ss. 264.
- „Studia Teologiczno-Historyczne Śląska Opolskiego”, rocznik, T. DOŁA (red.), 23 (2003), ss. 427.

5.2.2. Seria: *Opolska Biblioteka Teologiczna*

- K.J. DROZD, *Śmierć i pogrzeb Chrystusa w Ewangeliach apokryficznych*, Opole 2003, ss. 244 (nr 61).
- F. KOENIG, *Odnowa praktyki „lectio divina”*, Opole 2003, ss. 284 (nr 62).
- M. LIS, Z.W. SOLSKI (red.), *Ikony Niewidzialnego*, Opole 2003, ss. 282 (nr 63).

- L. MAKIOLA, *Rozwój nauki na temat ofiarniczego charakteru Eucharystii. Studium dogmatyczno-teologiczne w oparciu o wybrane podręczniki z teologii dogmatycznej (1930–2000)*, Opole 2003, ss. 204 (nr 64).
- S. PAWIŃSKI, *Święci jako „znaki czasu” dla Kościoła w Polsce. Nauczanie Jana Pawła II w czasie jego pielgrzymek do Ojczyzny*, Opole 2003, ss. 220 (nr 65).
- P. MORCINIEC (red.), *Ocalić obraz człowieka. Antropologiczne podstawy moralności*, Opole 2003, ss. 182 (nr 66).
- R. CHAŁUPNIAK, J. KOSTORZ, J. KOCHEL (red.), *Dyscyplina w szkole i na katechezie*, Opole 2003, ss. 198 (nr 67).
- I. CELARY, *Rezurekcyjny wymiar nowej ewangelizacji i główne „miejsca” jej urzeczywistniania*, Opole 2004, ss. 440 (nr 68).
- R. WILCZEK, *Idea nowej ewangelizacji w nauczaniu Jana Pawła II*, Opole 2004, ss. 224 (nr 69).
- R. CHAŁUPNIAK, J. KOSTORZ, J. KOCHEL, W. SPYRA (red.), *Wokół katechezy posoborowej. Księga pamiątkowa dedykowana księdzu biskupowi Gerardowi Kuszowi, wykładowcy Wydziału Teologicznego Uniwersytetu Opolskiego, z okazji 65. rocznicy urodzin*, Opole 2004, ss. 448 (nr 70).

5.2.3. Seria: Sympozja

- R. PIERSKAŁA (red.), *Stulecie „Drogi do Nieba” ks. Ludwika Skowronka. Materiały z sesji naukowej zorganizowanej przez Katedrę Liturgiki i Hagiografii Wydziału Teologicznego Uniwersytetu Opolskiego oraz Caritas Diecezji Opolskiej, Głucholązy – Opole 12–13.05.2003*, Opole 2003, ss. 152 (nr 52).
- K. ZIAJA (red.), *Izrael i Biblia Hebrajska w Nowym Testamencie. Materiały z sympozjum biblijnego zorganizowanego przez Katedry Starego i Nowego Testamentu Wydziału Teologicznego Uniwersytetu Opolskiego 19.03.2003 r.*, Opole 2003, ss. 83 (nr 53).
- K. WOLSZA (red.), *Osoba – małżeństwo – rodzina u progu XXI wieku. Wykłady otwarte zorganizowane przez Gliwicki Ośrodek Dydaktyczny Wydziału Teologicznego Uniwersytetu Opolskiego oraz Stowarzyszenie Rodzin Katolickich Diecezji Gliwickiej w roku akademickim 2002/2003*, Opole 2003, ss. 182 (nr 54).
- M. WORBS (red.), *Potrzeba wartości. Wykłady otwarte zorganizowane w okresie wielkiego postu 2004 roku*, Opole 2004, ss. 155 (nr 55).
- T. DOLA (red.), *Nauki w poszukiwaniu prawdy. Refleksja inspirowana encykliką Jana Pawła II „Fides et ratio”. Materiały międzywydziałowego sympozjum z okazji dziesięciolecia Uniwersytetu Opolskiego, Opole 11 III 2004 r.*, Opole 2004, ss. 121 (nr 56).

5.2.4. Seria: *Ekumenizm i Integracja*

P. JASKÓŁA, R. PORADA (red.), *Życie ekumenią w Kościołach lokalnych*, Opole 2003, ss. 232 (nr 9).

P. JASKÓŁA (red.), *Kapłan trzech obrządków*, Opole 2004 ss. 188 (nr 10).

5.2.5. Seria: *Człowiek – Rodzina – Społeczeństwo*

A. KALUS (red.), *W świecie dziecka osieroconego i rodziny adopcyjnej*, Opole 2003, ss. 264 (nr 2).

P. LANDWÓJTOWICZ, *Samotne macierzyństwo. Studium pastoralne*, Opole 2004, ss. 375 (nr 3).

5.2.6. Seria: *Z Dziejów Kultury Chrześcijańskiej na Śląsku*

A. POBÓG-LENARTOWICZ (red.), *Sacra Silentii provincia*, Opole 2003, ss. 172 (nr 27).

A. POBÓG-LENARTOWICZ (red.), *Kult św. Stanisława na Śląsku (1253–2003)*, Opole 2004, ss. 156 (nr 28).

R. POŚPIECH, *Muzyka wielogłosowa w celebracji eucharystycznej na Śląsku w XVII i XVIII wieku*, Opole 2004, ss. 432 (nr 29).

R. BIGDON, *Religijność mieszkańców Bytomia w dobie industrializacji*, Opole 2004, ss. 323 (nr 30).

R. PIERSKAŁA, T. SMOLIŃSKA, (red.) *Pobożność ludowa w życiu liturgiczno-religijnym i w kulturze*, Opole 2004, ss. 317 (nr 31).

5.2.7. Seria: *Pomoce duszpasterskie*

P. TARLINSKI, *Słowo do słowa. Kazania radiowe 2*, Opole 2003, ss. 247 (nr 4).

5.2.8. Inne publikacje zwarte

Informator na rok akademicki 2004/2005, Opole 2004, ss. 317.

Rocznik sprawozdawczy Wydziału Teologicznego Uniwersytetu Opolskiego za lata akademickie 2002/2003 i 2003/2004, Opole 2003, ss. 213.